

מלאכות דאורייתא ומלאכות דרבנן

מלאכות דאורייתא

רק ארבע מלאכות נזכרו במפרש בתורה. (ויקרא כ"ה ד'): "ובשנה השביעית... שדה לא תזרע" (מלאכת זורע), "וכרמך לא תזמור" (מלאכת זומר בכרם), "את ספיח קצירך לא תקצור" (מלאכת קצירה) "ואת ענבי נזירך לא תבצר" (מלאכת בצירה) (רמב"ם פ"א ה"ב).

ויש עוד שתי מלאכות, שגם הן אסורות מדאורייתא. מלאכת 'חרישה' באדמה, ואסורה מהלכה למשה מסיני, ומלאכת 'נטיעה' באילנות, שאותה למדו קל וחמר מזריעה האסורה (דרך אמונה פ"א סק"י).

מלאכות דרבנן

כל שאר הפעולות הנעשות בשדה, כגון גזום ענפים, השקיה, רסוס ושאר הפעולות הן אסורות מדרבנן, ולכן יש מקרים שחז"ל התירו אותן, אם הן נועדו למגע נזקים והפסדים בפרות, ויתבאר בעז"ה בפרק ו'.

ברכה בשביעית דרבנן

דעת רוב הראשונים ששמיטה בזמן הזה היא 'מדרבנן' ולא מדאורייתא, כיון שאין היובל נוהג. והחזון איש בספרו כותב, שאף שהיא מדרבנן, מכל מקום יש את הברכה האמורה בתורה לשומרי השביעית.

ואבי מורי מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל הביא ראייה שגם בקיום מצוה דרבנן יש את ברכת התורה.

כי הרי מצות ניסוך המים שהיתה במקדש, הביאה ברכה מיוחדת שעל ידה נזכרים לפני הקב"ה לטובה, ותתברך לנו השנה במי גשמים, כמו דאיתא בגמרא (ראש השנה ט"ז). והרי התוס' (זבחים קי"ד) "ה אישתמיטה" כתבו שיש דעה שניסוך המים רק מדרבנן, ובכל זאת מביא ברכה. (מרן הגר"ש שטיינמן שליט"א)

מְלָאכֹת
דְּאֹרְיָתָא

מְלָאכֹת זְרִיעָה

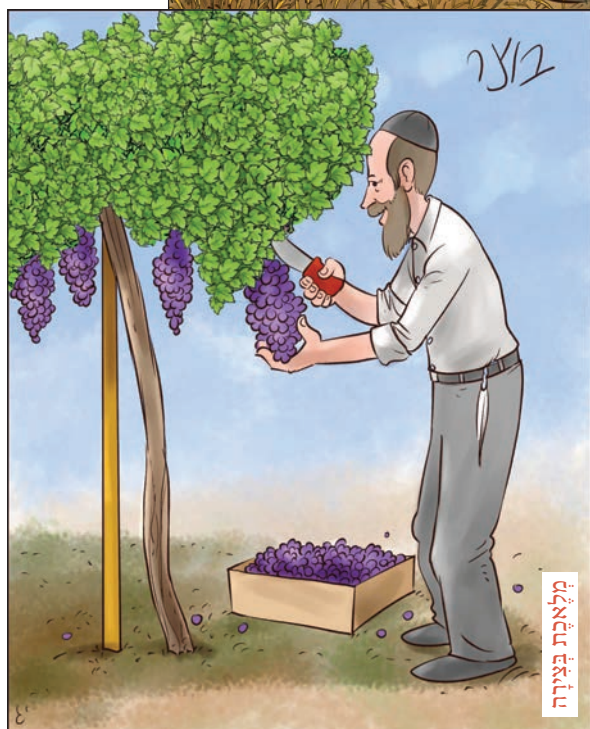
זְמַר

מְלָאכֹת זְמִירָה בְּכֹרֶם

מְלָאכֹת
דְּאוּרֵיתָא

מְלָאכֹת קְצִירָה

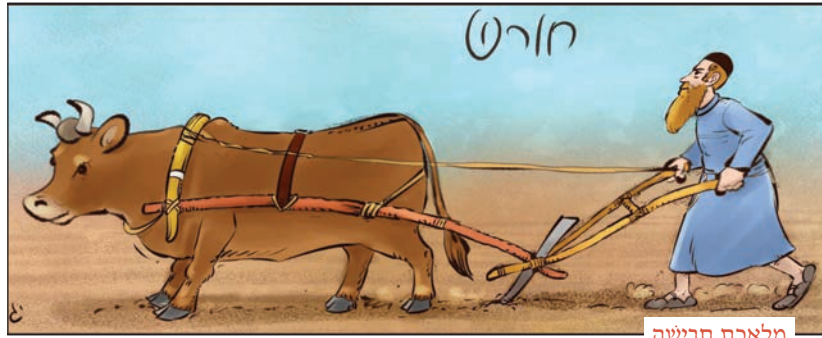

מְלָאכֹת פְּצִירָה

דְּרַךְ הַשְּׂמִיטָה

מבוא
נד

מְלָאכּוֹת דְּאוֹרֵי תַּא

**אֲנָשִׁים,
נָשִׁים
וּקְטָנִים,
וּבְנֵי חוּ"ל**

מצות השמטה נוגתת בין באנשים ובין בנשים. וגם מי שאין בבעלותו קרקע מכרח לדעת את ההלכות, כדי שלא יפשל באסור 'סחורה' על ידי קניית פרות שביעית, ובשביל שיידע להזהר בקדשת המאכלים.

גם קטנים צריכים להזהר שלא לאבד פרות שביעית, ומטל על ההורים לחנך אותם ולהחדיר בהם את ההלכות (מרו הגר"ח קניבסקי).

בני חוץ לארץ יכולים לזכות לקיים את הלכות שביעית על ידי כך שיעסקו בלמוד ההלכות וכמו שמובא בגמרא (מנחות ק"י), וכן המסייע בממון לשומרי השביעית יש לו חלק במצוה.

**מהי
שמטת
בספים**

מצוה על המלוה כסף, וזמן פרעון ההלוואה הוא לפני מוצאי שביעית, כשמגיעה השנה השמינית שישמט (יגור) על החוב ולא יגבה אותו.

ומצוה זו נוגתת בין באנשים ובין בנשים, ושאר הפרטים ע"ז להלן בפרק כ"ב.

גם העשיר ירגיש את צער העני

הסבר מעניין לטעם שמצות השמיטה סמוכה למצות היובל, כותב בעל צרור המור (בהר, כ"ה ב):

"...כי העולם אי אפשר להתקיים אלא עניים עם עשירים. ורצה השי"ת שיהיו שוים עניים ועשירים, כדכתיב (ויקרא כ"ה) לך ולעבדך וכתוב (שמות כג) ואכלו אביוני עמך. וידוע כי העני כל ימיו מכאובים וכעס ענינו, כי אין לו מה לאכול, ובכל עת ובכל עונה עניו נשואת לשמים, וחיייו תלויים לו מנגד, ובבוקר יאמר מי יתן ערב מפחד לבבו ועניו.

והעשיר כל ימיו בשמחה וטוב לב משתה תמיד, עד שבעושרו ורוחב לבו שוכח את העני ואינו יודע במכאוביו.